

52101303: สาขาโบราณคดีสมัยประวัติศาสตร์

คำสำคัญ: เครื่องประกอบพระราชอิสริยยศ / พระราชพิธีบรมราชาภิเษก

บุรยา ศรภักย์วานิช: เครื่องประกอบพระราชอิสริยยศสำหรับพระมหากษัตริย์ที่ปรากฏ
ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมัยรัตนโกสินทร์. อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ :
ศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว. สุริยวุฒิ สุขสวัสดิ์. 233 หน้า.

การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะรูปแบบความเหมือนและความต่าง
ของเครื่องประกอบพระราชอิสริยยศสำหรับพระมหากษัตริย์ที่ปรากฏในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก
ของประเทศไทยและประเทศในดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 24 - 25
(สมัยรัตนโกสินทร์) สามารถสรุปได้ว่า

เครื่องประกอบพระราชอิสริยยศสำหรับพระมหากษัตริย์ที่ปรากฏในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก
ของประเทศไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ในแต่ละรัชกาลมีจำนวนไม่เท่ากัน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงการ
ใช้เครื่องประกอบพระราชอิสริยยศฯ ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกที่ต่างไปจากเดิม และพบว่าเครื่องประกอบ
พระราชอิสริยยศฯ ที่ปรากฏอยู่ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกในทุกรัชกาล ประกอบด้วย พระเต้าประทุมนิมิต
(ทอง นาก เงิน สำริด) พระแสงจักร พระแสงตรีศูล พระแสงปืนข้ามแม่น้ำสะโตง พระแสงของ้าวแสนพลพ่าย
พระเศวตฉัตร พระเสมาธิปัตย์ พระฉัตรชัย พระเกี้ยวพาทย์ พระมหาพิชัยมงกุฏ พระแสงขรรค์ชัยศรี พระแสงจามรี/
พัทวาลวิชนี ธารพระกร ฉลองพระบาท พระแสงดาบเขลย และพระแสงธนู

เครื่องประกอบพระราชอิสริยยศสำหรับพระมหากษัตริย์ที่ปรากฏในพระราชพิธี
บรมราชาภิเษกของประเทศไทยและประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีรายละเอียดที่แตกต่างกัน อันเป็น
การแสดงให้เห็นเอกลักษณ์ที่แตกต่างกันทางวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ อย่างไรก็ตามยังคงปรากฏ
เครื่องประกอบพระราชอิสริยยศฯ บางประเภทในแต่ละประเทศมีเหมือนกัน คือ เศวตฉัตร มงกุฏ ธารพระกร/
คทา พระแสงขรรค์/พระแสงดาบ และราชบัลลังก์ ซึ่งปัจจัยที่ทำให้เครื่องประกอบพระราชอิสริยยศฯ ของ
ประเทศไทยและประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความเหมือนและความต่างกันในด้านลักษณะและ
รูปแบบนั้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากต่างประเทศ ทั้งวัฒนธรรมจีน (ส่งผลให้กับประเทศ
เวียดนาม) และวัฒนธรรมอินเดีย โดยเฉพาะวัฒนธรรมอินเดียที่มีอิทธิพลต่อประเทศไทยและประเทศอื่นๆ
ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นอกจากนี้ยังรวมถึงอิทธิพลทางศาสนา แนวคิด และความนิยมเฉพาะท้องถิ่น

ภาควิชาโบราณคดี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ปีการศึกษา 2556

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ.....

52101303: MAJOR: HISTORICAL ARCHAEOLOGY

KEYWORDS: REGALIA / CORONATION

BURAYA SARAPHAIVANICH: THE COMPONENT OF ROYAL REGALIAS USED IN THE CORONATION IN RATTANAKOSIN PERIOD. INDEPENDENT RESEARCH ADVISOR: PROF.M.R.SURIYAVUDH SUKHASVASTI,Ph.D. 233 pp.

The purpose of this paper is to study the similarities and differences in the regalia of Kings for the coronation ceremony in Thailand and Southeast Asia countries between 19th – 20 th century (Rattanakosin period)

The regalia of Thai Kings used for the coronation ceremony were built in every reigns and the amount of regalia were made in one reign don't have the same number as other reigns. They reflect that the development of the role of the regalia used for the coronation ceremony. The regalia which are always used for the coronation ceremonies in every reigns are consist of pots made of gold, silver, copper alloy and bronze in lotus shape (Phrataopratumnimit), the Phraseangchakra, the trident (Trisul), the gun (Phraseangpeunkommenumsatong), the halberd called Phraseangkorngowpolpai, four royal umbrellas in different patterns (Phrasawettachut, Phrasemathipat, Phrachutchai, Phrakaowapha), the Great Crown of Victory (Phramahapichaimongkut), the Sword of Victory (Phraseangkunchaisri), the Fan and Whip (Walawechanee-saejummaree), the Scepter (Tarnphrakorn), the Slippers (Chalongphrabat), the sword (Phraseangdabchalay) and the bow (Phraseangtanoo).

The regalia of kings used for the coronation ceremony in Thailand and Southeast Asia countries are different in characteristics and ceremonial role that reflect the identities of the countries but some countries use the same type of regalia which is consist of a royal white plain umbrella, a crown, a scepter, a sword and a throne. The similarities and differences of the regalia in Thailand and Southeast Asia countries depend on cultural influences from other countries such as Chinese culture which appears in Vietnamese art and Indian culture which mostly appears in Thai and Southeast Asia art. Other factors which give effect to similarities and differences are religions, beliefs and local preferences.

Department of Archaeology

Graduate School, Silpakorn University

Student's signature.....

Academic Year 2013

Independent Study Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สามารถสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ทั้งนี้มาจากการให้ความช่วยเหลือของท่านเหล่านี้

ศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว. สิริวิวุฒิ สุขสวัสดิ์ ที่ให้ความกรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาค้นคว้าอิสระ และคอยให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยอย่างยิ่ง รวมทั้งอาจารย์ ดร. กรรณิการ์ สุธีรัตนภิรมย์ ประธานกรรมการในการสอบค้นคว้าอิสระ ที่ช่วยแนะนำวิธีการทำค้นคว้าอิสระให้สมบูรณ์ขึ้น

คุณศราวุฒิ วัชรปะปนต์ ภัณฑารักษ์ปฏิบัติการ สำนักทรัพย์สินมีค่าของแผ่นดิน ที่ช่วยอนุเคราะห์ข้อมูลพระราชพิธีบรมราชาภิเษกของประเทศไทย รวมทั้งช่วยแนะนำข้อมูลต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานค้นคว้าอิสระอยู่เสมอ

คุณลลิตา อัครสกุลฤชา ภัณฑารักษ์ปฏิบัติการ สำนักทรัพย์สินมีค่าของแผ่นดิน ที่ช่วยแปลบทคัดย่อภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษให้โดยไม่มีรีรอ

คุณนันทาวดี ไทรแก้ว ภัณฑารักษ์ปฏิบัติการ สำนักทรัพย์สินมีค่าของแผ่นดิน ที่ช่วยอ่านและวิจารณ์งาน เพื่อนำไปปรับปรุงให้ดีขึ้น

คุณสมศักดิ์ ฤทธิภักดี ภัณฑารักษ์ปฏิบัติการ สำนักทรัพย์สินมีค่าของแผ่นดิน ที่คอยให้คำแนะนำถึงกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขอสำเร็จการศึกษา

คุณพิชชา ทองขลิบ ภัณฑารักษ์ที่มีน้ำใจอันประเสริฐ บุคคลผู้เป็นกำลังสำคัญอย่างยิ่งยวดที่ช่วยค้นคว้าหาข้อมูล ช่วยวิจารณ์งาน ช่วยแก้ไขงาน และคอยให้ความช่วยเหลือในทุกๆ ด้านมาโดยตลอด จนสามารถผ่านพ้นปัญหาต่างๆ ไปได้ด้วยดี หากไม่ได้รับความช่วยเหลือจากภัณฑารักษ์ผู้นี้ การค้นคว้าอิสระเล่มนี้อาจดำเนินไปอย่างติดขัด ไม่ราบรื่นดังที่ควรเป็น

ขอพระขอบคุณเจ้าของหนังสือ วารสาร เอกสาร บทความ วิทยานิพนธ์ และสารนิพนธ์ทุกเล่ม ที่นำเสนอข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการนำมาใช้อ้างอิงในค้นคว้าอิสระฉบับนี้

ขอขอบคุณเพื่อนๆ น้องๆ และพี่ๆ โบราณคดี และสำนักทรัพย์สินมีค่าของแผ่นดิน ที่คอยถามข่าวคราวความคืบหน้าของการทำค้นคว้าอิสระอยู่บ่อยครั้ง จนเป็นเสมือนแรงกระตุ้นให้เร่งทำค้นคว้าอิสระเล่มนี้

สุดท้ายขอขอบพระคุณสมาชิกในครอบครัว พ่อ แม่ และพี่ชาย ที่คอยให้ความสนับสนุนกับการศึกษาในทุกๆ ด้าน และคอยเตือนสติให้เร่งทำค้นคว้าอิสระฉบับนี้ให้เสร็จ